

Udvalget anfører, at den gældende praksis ikke vides at have givet anledning til væsentlig kritik. Den er efter udvalgets opfattelse ubetænkelig og i vidt omfang nødvendig af praktiske efterforskningsmæssige grunde. En ændring af praksis, således at retsbeslutning i væsentlig større omfang blev indhentet inden foretagelse af anholdelse, ville medføre en forøgelse af personaleforbruget i domstolene uden nogen gevinst for retssikkerheden.

Udvalget foreslår på denne baggrund, at kompetencen til at foretage anholdelse flyttes fra retten til politiet. Udvalget foreslår endvidere en forenkling af reglerne om anholdelse, uden at der dog herved er tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til gældende anholdelsespraksis.

2. Varetægt.

a. Udvalget har ved sin behandling af reglerne om varetægtsfængsling taget sit udgangspunkt i den kritik, som har været rejst mod den gældende praksis med hensyn til anvendelsen af dette retsmiddel. Kritikken har først og fremmest taget sigte på, at varetægt anvendes i videre omfang end fornødent, eller i hvert fald i situationer, der ikke er dækket af fængslingsbetingelsernes ordlyd. Kritikken har tillige rettet sig mod varetægtsfængslingernes varighed og mod, at begrundelserne for retternes fængslingskendelser er for summariske.

b. Hvad angår spørgsmålet om antallet af varetægtsfængslinger anfører udvalget, at kritikken ikke så meget har angået de i retsplejeloven fastlagte fængslingsgrunde som domstolenes praktisering af de gældende regler.

Udvalget fremhæver, at afgørelsen af, i hvilket omfang anvendelse af varetægt må anses for nødvendigt, afhænger af en afvejning af to modstående hensyn. På den ene side står hensynet til beskyttelse af individets frihed, på den anden side hensynet til en rimelig effektivitet i bekæmpelsen af kriminalitet.

En væsentlig indskrænkning i adgangen til at etablere varetægt vil beskære mulighederne for at modvirke kriminalitet, at opklare forbrydelser og at gennemføre forfølgningen til dom. En sådan indskrænkning vil dermed forringe de lovlydige borgers beskyttelse mod kriminalitet. Ved afvejningen mellem hensynet til individets retsbeskyttelse og hensynet til kriminalitetsbekæmpelsens effektivitet kan der ikke ses bort fra udviklingen i kriminaliteten. I tiåret fra 1960 til 1970 er der sket en fordobling af antallet af anmeldte lovovertrædelser. Denne stigning er fortsat i 1971 og igen i 1973, efter at der var indtrådt en vis stagnation i 1972. Der foreligger oplysninger, der peger

i retning af, at kriminaliteten også i kvalitativ henseende er ved at udvikle sig i en alvorligere retning. Den organiserede internationale narkotikahandel med den følgekriminalitet, som den giver anledning til, er et særligt iøjnefaldende eksempel herpå. Denne udvikling, der er kendt og mere fremskredet i udlandet, kan muligvis blive forstærket her i landet i de kommende år. Disse tendenser taler efter udvalgets opfattelse imod at opstille for restriktive regler om anvendelse af varetægt og derved begrænse effektiviteten i kriminalitetsbekæmpelsen.

Den udvikling, der er i gang i retning af at anvende mildere straffe, herunder en mere udbredt brug af betingede domme og friere afsoningsforhold, vil efter udvalgets mening kunne modvirkes, hvis samfundet samtidig oplever en mærkbar svækkelse i forfølgningen og opklaringen af lovovertrædelser.

Ved vurderingen af den rejste kritik anfører udvalget, at det endvidere må tages i betragtning, at antallet af varetægtsfængslinger i forhold til omfanget af den opklarede kriminalitet er mindre i dag end på noget tidligere tidspunkt inden for de sidste 40 år, for hvilke man har tilgængelige statistikker. Medens det årlige antal af opklarede forbrydelser i tidsrummet fra 1933 til 1973 er mere end fordoblet, er der kun sket en beskedent stigning i antallet af varetægtsfængslinger.

I debatten omkring varetægtsfængsling har det ofte været anført, at varetægtsfængsling bliver anvendt væsentligt mere her i landet end i de fleste andre europæiske lande. De undersøgelser, der er refereret i betænkningen, giver imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke grundlag for dette synspunkt. En sammenligning med Sverige og Norge synes i hvert fald at vise, at man ikke varetægtsfængsler mere her i landet end i de to lande.

Udvalget kan på denne baggrund ikke tilslutte sig den kritik, der har været rejst mod omfanget af varetægtsfængslinger.

c. I forbindelse med overvejelserne om antallet af varetægtsfængslinger har udvalget gennemgået de gældende varetægtsbetingelser og stillet forslag om en række ændringer, hovedsagelig med det formål at skærpe eller præcisere betingelserne.

1°) Efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 780 er det en grundlæggende betingelse for varetægtsfængsling, at lovovertrædelsen skal være af en sådan beskaffenhed, at straffen »efter det foreliggende skønnes at blive højere end bøde eller hæfte«, d.v.s. at der skal være konkret forskyldt straf af fængsel. Udvalget finder, at kravet